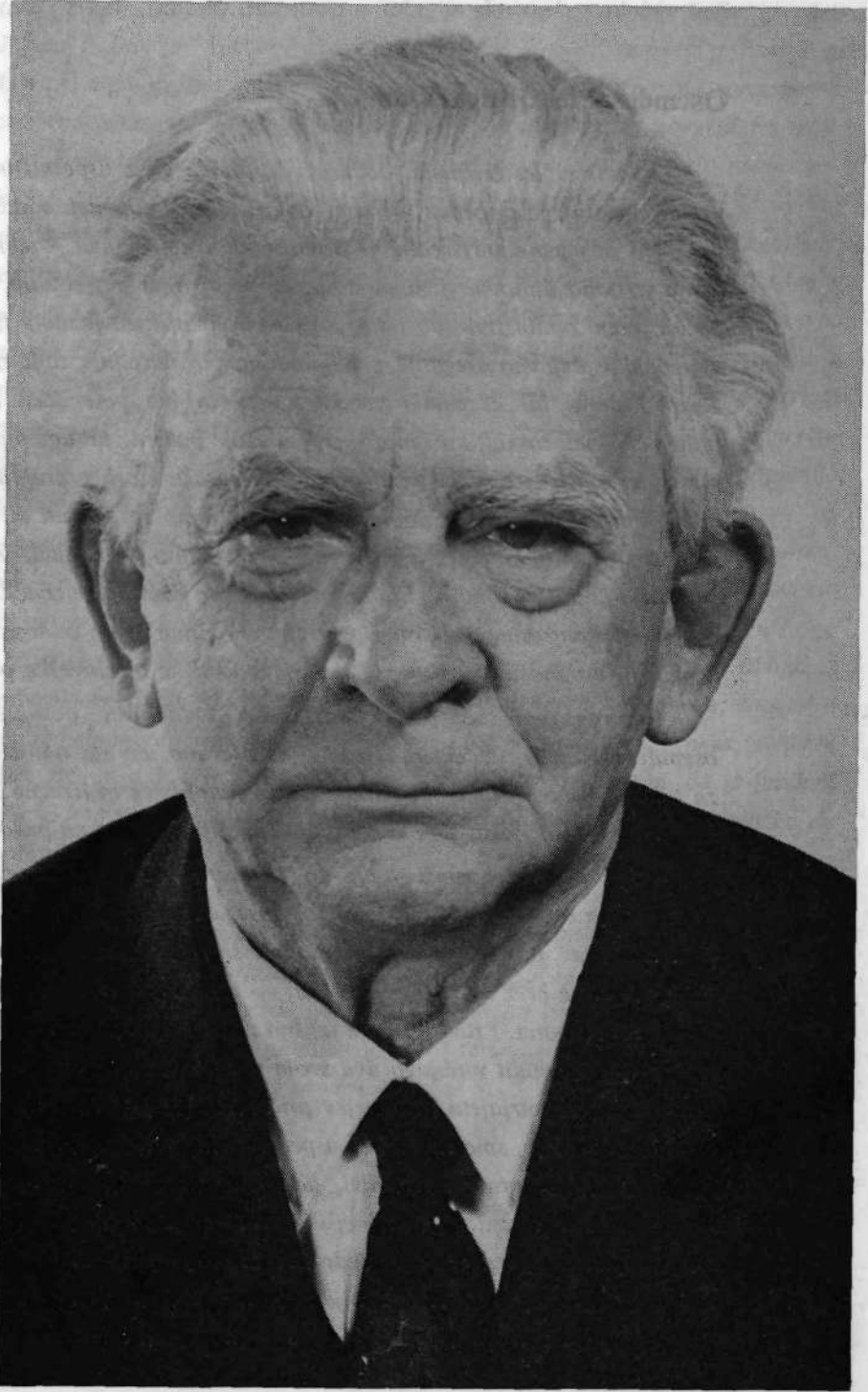

Agostino Casaroli

advising
cultura
ment e laco
comunità
occe' nego
suo, ke' le
armamento
est in nro
m occor to
obbliga
la poliz v
na dejano
no potetja
occhie.
na ntegov
no potelo
ingentivo
non di to
o opua in
le rorje no
till uno —
in nre gov
dimo' suo
capite. Li
zu ludi in
passe, da se
vamo' fot
in oblojia
so l'atno
ulmo' ke'
occhie
loca. In

Osemdeset let Josipa Vidmarja

Osemdeset let življenja, do kraja izpolnjenega z uspešno in odmevno ustvarjalnostjo, je dogodek, ki nas obvezuje. Tak dogodek v naši kulturni, družbeni in nacionalni sredini je nedvomno Josip Vidmar, osebnost s tako jasno izrisano duhovno fiziognomijo, da se ob njej potreba ali konvencija po »ustrezni oddolžitvi« ob tako visokem življenjskem jubileju hočeš nočeš spremeni v dejavno srečanje z jubilantom. Ne nazadnje tudi zato, ker je Josip Vidmar bil in ostaja vseskozi vznemirljivo polemičen ustvarjalec, polemičen tudi takrat, ko samo razkriva svoje poglede na umetnost in njeno mesto ter smisel v družbi, kajti njegovi literarni nazori, presoje in ocene so tako samosvoji, da jih je domala nemogoče samo sprejemati ali odklanjati, še manj pa, da bi se z njimi neprizadeto samo seznanjali. Za pojav v slovenski kulturi, ki mu na kratko pravimo kar Vidmar, je značilna dejavna, osveščena konfrontacija v obeh smereh: v Vidmarjevem odnosu do početja drugih in v odnosu drugih do Vidmarjeve kritiške in človeške pozicije.

In prav zato tudi pričujoča številka Sodobnosti, posvečena njegovi osemdesetletnici, pri čemer naj takoj poudarimo, da sta odločilno pobudo za tako urejeno številko navdihnili ustvarjalni obseg in izrazna sugestivnost slavljenčeve osebnosti, sam življenjski jubilej je le mikavna priložnost za to.

Torej predvsem spoštovanje do Vidmarjevega ustvarjalnega opusa in pomen tega opusa v slovenski družbi našega časa sta uredništvu revije narokovala prav takšno in ne kakršnokoli srečanje z njim: skušali smo — morda tudi ne brez določene vsiljivosti — izzvati jubilanta v vsem njegovem kritičnem razponu. Pravzaprav je takšno zamisel izkopal v nas Vidmar sam, ko je reviji ponudil v objavo dva svoja nova eseja. Ob teh dveh zapisih, ki oba ponovno potrjujeta Vidmarjev pričevalski in kritični smisel za ljudi in literarne situacije, smo skušali in uspeli skleniti večletno prizadevanje, da se tudi Vidmar (čeprav sam pravi, da »bolj ali manj improvizirano«) loti konkretnega pretresa najznačilnejših pesniških naporov povojnega obdobja v slovenski liriki, čeprav se je uredništvo že vnaprej zavedalo, da bo kritikova sodba prej neprijazna kot naklonjena, toda v vsakem primeru zanimiva, ker avtor glede na svoje ideje in nazore nujno sproža nadaljnje razmišljanje o vzponih in zagatah tega našega, morda najbolj dinamičnega izraza. In

tako se nam zdaj kaže ta mala antologija slovenske sodobne lirike v »očeh Josipa Vidmarja« več kot samo priložnostno dejanje, temveč se nam razkriva, vsaj v nekem smislu, tudi kot nekakšna sklepna beseda sorazmerno obsežnega pisanja, ki ga je jubilent zlasti v zadnjih letih posvetil tej temi.

Vidmarjevo sodbo o pesnikih, menimo, tvorno dopolnjujejo neobremenjena razmišljanja, ki so jih o jubilantu zapisali tako številni slovenski ustvarjalci vseh generacij, različnih umetniških nazorov in človeškega temperamenta. Prav ob tem pričevanju, takšnem, kakršno je, lahko z zadovoljstvom zapišemo, da ni samo bolj ali manj atraktivna zbirka vtisov, temveč spontan zapis nečesa, kar je že blizu sociološki študiji o določenem počutju slovenskih ustvarjalcev v tem našem času, dragoceno razmišljanje o vlogi osebnosti v slovenski kulturi, nezanemarljiv zbir različnih, tudi nasprotujočih si pogledov na literaturo in umetnost sploh, in nenazadnje pomenijo ti zapisi, zajeti v najširšem emocionalnem in spoznavnem razponu — od popolnega pritrjevanja do prav tako popolnega zanikanja — prav zaradi svoje neposrednosti, ki se ne ogiba polemični osti, redko priznanje človeku, ki mu je nelakirana kritika poklic in osebno prepričanje.

Tako ubrana številka je navsezadnje samo najbolj ustrezna oblika, s katero je revija poskušala ustvarjalno, zunaj sleherne konvencije, zabeležiti ta pomembni dogodek, ki ga v našem kulturnem in družbenem življenju doživljamo pod pojmom Josip Vidmar. Nobena skrivnost ni, da je jubilent vsa ta leta neprikrito polemično in pogostoma nepriznavalno razpoložen do sedanjega koncepta in prakse *Sodobnosti*, da se intimno ne strinja celo z večino umetniških in kritičkih prizadevanj v reviji, pa vendar v njej plodno sodeluje. Prav gotovo je tudi to lastnost, ki je v sedanjem trenutku slovenske kulture domala brez primere in ki po svoje morda še najbolj zgovorno priča o ustvarjalni samozavesti in moči, ki ju v Josipu Vidmarju skoraj z zavistjo odkriva tudi tisti, ki mu ne aplavdira. Ob tem visokem življenjskem jubileju tako danes kot včeraj. Kot zmerom.

Urednik